

Dąbrowa Górnicza dn. 27.01.2026 r.

Dr hab. Ryszard Szynowski
Katedra Nauk o Bezpieczeństwie
Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej
ul. Zygmunta Cieplaka 1c
41-300 Dąbrowa Górnicza

RECENZJA

OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO BĘDĄCEGO PODSTAWĄ UBIEGANIA

SIĘ O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO

PANI DR AGNIESZCE ROGOZIŃSKIEJ

w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie

1. PODSTAWA OPRACOWANIA RECENZJI

1.1. Podstawa prawna sporządzenia recenzji

Podstawą recenzji jest uchwała nr 49/2025 Rady Naukowej Instytutu Nauk o Bezpieczeństwie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 5 listopada 2025 roku w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie dr Agnieszce Rogozińskiej, w której to uchwale powierzono mi funkcję recenzenta.

Podstawę sporządzenia niniejszej recenzji stanowią kryteria zamieszczone w art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.). Zgodnie z przywołanym artykułem ustawy, recenzent dokona oceny kandydatki pod kątem spełnienia formalnych i merytorycznych wymogów habilitacyjnych przewidzianych w ustawie. W oparciu o wymienione kryteria, recenzja została ujęta w czterech zasadniczych obszarach: podstawa opracowania recenzji, ocena sylwetki naukowej Habilitantki, ocena monografii naukowej, konkluzja końcowa.

1.2. Podstawa faktyczna sporządzenia opinii

Podstawą faktyczną recenzji jest wniosek dr Agnieszki Rogozińskiej z dnia 6 lipca 2025 r. o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, skierowany do Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach za pośrednictwem Rady Doskonałości Naukowej w Warszawie.

Dokumentacja jaką otrzymałem na pamięci USB (pendrive) zawierała następujące elementy:

- folder „dokumenty” gdzie zamieszczono: dyplomy, zaświadczenia, konferencje i staże;
- folder „habilitacja” gdzie zamieszczono: wniosek dr Agnieszki Rogozińskiej o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie; autoreferat w języku polskim zawierający; wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.); dane wnioskodawczyni;
- folder „piśmiennictwo” zawierał kserokopie: artykułów, monografii autorskich, monografii pod redakcją, rozdziały w monografiach.

Powyższą dokumentację otrzymałem również w formie papierowej (drukowanej).

2. SYLWETKA NAUKOWA HABILITANTKI

Sylwetka naukowa Habilitantki zawiera informacje o wykształceniu, ocenę dorobku: naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego oraz badawczego dr Agnieszki Rogozińskiej.

2.1. Wykształcenie

Przebieg kariery naukowej dr Agnieszki Rogozińskiej świadczy o interdyscyplinarnym przygotowaniu akademickim, adekwatnym do wymogów współczesnych badań w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie. Ukończone studia magisterskie z historii oraz pedagogiki resocjalizacyjnej, a następnie liczne studia podyplomowe (zarządzanie oświatą, mediacje, bibliotekoznawstwo), tworzą zaplecze metodologiczne, analityczne i organizacyjne.

Szczególnie istotnym elementem sylwetki naukowej jest uzyskanie dwóch stopni doktora w dziedzinie nauk społecznych – najpierw w 2018 roku w dyscyplinie nauki o polityce (temat pracy doktorskiej: „Sąsiedzi Polski i bezpieczeństwo granic w myśli politycznej obozu piłsudczykowskiego (1918–1939)”), a następnie w 2023 roku w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie (temat pracy doktorskiej: „Zagrożenia kreowane przez Federację Rosyjską i ich konsekwencje dla bezpieczeństwa państw Europy

Środkowo-Wschodniej"). Stwierdzam zatem, że pierwsza przesłanka zawarta w art. 219 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) warunkująca nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego została spełniona.

2.2. Dorobek publikacyjny

Autorka przedstawiła dorobek naukowy w postaci:

- trzech monografiach naukowych, jedna to „Praktyczne aspekty mediatora. Poradnik”, Wydawnictwo Difin 2019, ss.255, ISBN: 978-83-8085-810-7, do pozostałych dwóch odniosę się w dalszej części;
- jednej monografii współautorskiej: A. Olech (współautor), „Zagraniczne obiekty wojskowe jako system wzmacniania międzynarodowego potencjału militarnego Federacji Rosyjskiej”, Wydawnictwo Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2021, ss. 167, ISBN: 978-83-8263-087-9;
- dwunastu artykułów w czasopismach naukowych (cztery anglojęzyczne);
- jedenastu rozdziałów w monografiach naukowych (cztery anglojęzyczne);
- członkostwa w trzynastu redakcjach naukowych monografii.

Przedstawione dwie monografie naukowe: „Sąsiedzi Polski i bezpieczeństwo granic w myśli politycznej obozu piłsudczykowskiego (1918-1939)”, Wydawnictwo Kontekst, Poznań 2020, ss.274, ISBN:978-83-66476-00-4 i „Zagrożenia kreowane przez Federację Rosyjską i ich konsekwencje dla bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej”, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2023, ss. 272, ISBN: 978-83-8270-214-9), oraz wskazana monografia współautorska, zasługują na szczególne podkreślenie. Prace te zostały opublikowane w uznanych wydawnictwach akademickich i podejmują kluczowe i aktualne problemy bezpieczeństwa międzynarodowego szczególnie w zakresie zagrożeń generowanych przez Federację Rosyjską oraz ich konsekwencji dla regionu Europy Środkowo-Wschodniej. W monografii „Sąsiedzi Polski i bezpieczeństwo granic w myśli politycznej obozu piłsudczykowskiego (1918-1939)”, Habilitantka dochodzi do wniosku, że „... W koncepcji piłsudczyków gwarantem europejskiego systemu bezpieczeństwa pozostawał lokalny system bezpieczeństwa obejmujący zarówno ziemie Rzeczypospolitej oraz państw małych i średnich Europy Środkowo-Wschodniej ...” (s. 256), który miał wspierać Rzeczpospolitą przed zagrożeniami ze strony Niemiec i Rosji (s. 257). Przedmiot badań w monografii „Zagrożenia kreowane przez Federację Rosyjską i ich konsekwencje dla bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-

Wschodniej, jak pisze Autorka na s. 13 „został osadzony w teorii nauk o bezpieczeństwie”, a główny problem badawczy formułuje w postaci pytania: „jakie zagrożenia kreuje Federacja Rosyjska, czym się one charakteryzują i jakie są ich konsekwencje dla bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej?”. Odpowiedzi na tak postawione (złożone) pytanie dostarczają poszczególne rozdziały monografii, jednak prognozowane zagrożenia kreowane przez Federację Rosyjską znajdujemy w rozdziale czwartym (ss. 175-221). W kolejnej (współautorskiej) monografii „Zagraniczne obiekty wojskowe jako system wzmacniania międzynarodowego potencjału militarnego Federacji Rosyjskiej” przedmiotem badań uczyniono „...infrastrukturę militarną Federacji Rosyjskiej w wybranych regionach świata” (s.9). W konkluzji Autorka przedstawia rekomendacje dla świata, Europy oraz Polski w kontekście rozmieszczania baz Federacji Rosyjskiej.

Dokonując oceny przedstawionych monografii należy wskazać, że aktywność naukowa Habilitantki cechuje się wyraźnie zarysowanym profilem badawczym dotyczącym trzech aspektów: Federacji Rosyjskiej, regionu Europy Środkowo-Wschodniej i połączeniem tych dwóch elementów czyli zagrożeniami generowanymi przez Federację Rosyjską w tym regionie (i nie tylko w regionie).

Publikacje rozdziałów w monografiach koncentrują się na kluczowych problemach współczesnego środowiska bezpieczeństwa, w szczególności na:

- zagrożeniach hybrydowych i pozamilitarnych, można wymienić publikacje: „Analiza zagrożeń w cyberprzestrzeni”, „Dezinformacja jako rosyjska broń strategiczna w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego”;
- bezpieczeństwie regionalnym Europy Środkowo-Wschodniej, na przykład publikacje: „Wschodnia flanka Sojuszu Północnoatlantyckiego jako kluczowa kwestia dla bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej po 2014 r.”;
- konsekwencjach agresywnej polityki Federacji Rosyjskiej, w tym wojny przeciwko Ukrainie np. „Identify and diagnose of the Russian Federation's threats to Ukraine resulting from the conduct of hybrid warfare”.

Oceniam, że dorobek ten stanowi konsekwentnie rozwijany wkład naukowy w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Autorka opublikowała liczne artykuły w recenzowanych czasopismach naukowych, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Artykuły te: potwierdzają zdolność do syntetycznego ujmowania złożonych problemów bezpieczeństwa

(np. Identyfikacja uwarunkowań konfliktu rosyjsko-ukraińskiego w międzynarodowym środowisku bezpieczeństwa, „Europejskie Studia Polityczne” 2022, nr 1, ss. 117–133, ISSN: 1731-7517) oraz wpisują się w aktualne debaty naukowe w ramach nauk o bezpieczeństwie (np. Theoretical aspects of modern security threats. Definitions, typologies, evolution, „Scientific Journal of the Military University of Land Forces” 2021, nr 1/199, ss. 86–95, ISSN: 2544-7122). Widoczna jest tematyczna ciągłość pomiędzy artykułami a monografiami, co dodatkowo wzmacnia spójność całego dorobku.

Przedstawiony wykaz obejmuje również monografie naukowe, w których Habilitantka pełniła funkcję współredaktora naukowego. Działalność ta stanowi istotny element aktywności naukowej w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie i świadczy o zaangażowaniu w organizację oraz koordynację badań naukowych o charakterze zespołowym.

2.3. Działalność badawcza (udział w projektach badawczych, grantach, stażach)

Udział Habilitantki w pracach zespołów badawczych należy ocenić wysoko zarówno pod względem merytorycznym, jak i organizacyjnym. Jej aktywność obejmuje projekty realizowane w ramach konkursów krajowych, zadania publiczne finansowane ze środków ministerialnych, a także projekty wewnętrzne uczelni i instytucji naukowych.

Istotny jest udział Habilitantki w projekcie badawczym „Trójmorze”. Jako członek zespołu badawczego, Habilitantka wniosła znaczący wkład w realizację projektu, prowadząc wywiady eksperckie z przedstawicielami środowisk naukowych i analitycznych z Polski oraz innych państw Europy Środkowo-Wschodniej.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Habilitantka wielokrotnie pełniła funkcję kierownika zespołów badawczych w projektach realizowanych w latach 2019–2025 na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz w Akademii Piotrkowskiej w Piotrkowie Trybunalskim. Projekty te koncentrowały się na analizie zagrożeń dla bezpieczeństwa euroatlantyckiego oraz bezpieczeństwa międzynarodowego, w szczególności zagrożeń generowanych przez Federację Rosyjską i ich konsekwencji dla regionu Europy Środkowo-Wschodniej.

Ponadto Habilitantka uczestniczy w pracach zespołu badawczego Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie realizującego projekt „GlobSafe: wyzwania bezpieczeństwa międzynarodowego, społecznego i informacyjnego w świecie globalnych zmian” (2024–2025), co potwierdza jej aktywne zaangażowanie w interdyscyplinarne badania nad współczesnymi wyzwaniami bezpieczeństwa.

Przedstawiony wykaz staży Habilitantki świadczy o jej systematycznym i wieloaspektowym rozwoju naukowym oraz dydaktycznym, a także o aktywnym umiędzynarodowieniu działalności akademickiej, zarówno przed uzyskaniem stopnia doktora, jak i w okresie po doktoracie. Staże te miały zróżnicowany charakter: naukowy, dydaktyczny, szkoleniowy oraz organizacyjny, a ich tematyka pozostaje spójna z profilem badawczym Habilitantki, skoncentrowanym na problematyce bezpieczeństwa międzynarodowego, zarządzania kryzysowego oraz badań nad współczesnymi zagrożeniami.

Na podkreślenie zasługują zagraniczne mobilności w ramach programu Erasmus+, realizowane w renomowanych ośrodkach akademickich w Rzymie, Kordobie, Tiranie oraz na Cyprze. Mobilności zagraniczne w ramach Mobility Staff oraz Mobility Teaching, umożliwiły Habilitantce zarówno pogłębienie kompetencji dydaktycznych, jak i zapoznanie się z funkcjonowaniem zagranicznych instytucji akademickich, w tym ich zapleczem bibliotecznym, systemami informacyjnymi oraz praktykami kształcenia. Prowadzenie zajęć dydaktycznych w języku obcym z zakresu zagrożeń dla bezpieczeństwa, wojny hybrydowej i współczesnych konfliktów zbrojnych potwierdza jej wysokie kompetencje merytoryczne oraz umiejętność prezentowania wyników badań w środowisku międzynarodowym.

Istotnym elementem dorobku stażowego jest również udział w specjalistycznym stażu szkoleniowo-naukowym w Crisis Management and Disaster Response Centre of Excellence w Sofii (2025), realizowanym w strukturach Centrów Doskonałości NATO. Staż ten miał wyraźnie aplikacyjny i ekspercki charakter, obejmując udział w sesjach plenarnych, debatach naukowych oraz działaniach networkingowych.

Wysoko należy ocenić krajowy staż naukowy na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie (styczeń 2024), który miał kompleksowy charakter badawczo-dydaktyczny. Staż ten był bezpośrednio powiązany z przygotowaniem monografii habilitacyjnej.

2.4. Działalność dydaktyczna (prowadzone zajęcia, promocja doktorantów).

Dr Agnieszka Rogozińska działalność dydaktyczną realizowała w kilku ośrodkach akademickich, w szczególności w Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach (Filia w Piotrkowie Trybunalskim), Akademii Piotrkowskiej oraz w Akademii Sztuki Wojennej w Warszawie. Na podkreślenie zasługuje szeroki zakres prowadzonych zajęć dydaktycznych obejmujących wykłady, ćwiczenia oraz seminaria dyplomowe na studiach

pierwszego i drugiego stopnia. Tematyka realizowanych przedmiotów jest spójna z aktualnymi kierunkami badań oraz wyzwaniem współczesnego bezpieczeństwa, zarówno w wymiarze narodowym, jak i międzynarodowym. Obejmuje ona m.in. teorię bezpieczeństwa, systemy bezpieczeństwa narodowego, zarządzanie kryzysowe, bezpieczeństwo wewnętrzne i publiczne, stosunki międzynarodowe, studia strategiczne, zagrożenia hybrydowe, przestępczość transnarodową, a także zagadnienia etyczne i historyczne związane z bezpieczeństwem.

Doświadczenie dydaktyczne zdobywane przez Habilitantkę także poza macierzystymi uczelniami (uczelnie niepubliczne: Wyższa Szkoła Biznesu i Nauk o Zdrowiu w Łodzi, Wyższa Szkoła Kształcenia Zawodowego z siedzibą we Wrocławiu) należy ocenić pozytywnie, jako czynnik wzmacniający kompetencje komunikacyjne i praktyczne podejście do zagadnień bezpieczeństwa.

28 lutego 2022 r. uchwałą nr 11/20222 Rady Naukowej Instytutu Nauk o Bezpieczeństwie UJK w Kielcach, dr Agnieszka Rogozińska została wyznaczona do pełnienia funkcji promotora pomocniczego w postępowaniu doktorskim.

2.5. Działalność organizacyjna (udział w komisjach, funkcje na uczelni, organizacja konferencji)

Dr Agnieszka Rogozińska wykazuje się wieloletnią aktywnością organizacyjną w obszarze krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych z zakresu bezpieczeństwa oraz ochrony infrastruktury krytycznej. W latach 2019–2025 pełniła funkcję Przewodniczącej Komitetu Organizacyjnego oraz członka Komitetu Naukowego pięciu edycji Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Bezpieczeństwo euroatlantyckie i polityka Federacji Rosyjskiej”, organizowanych na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filii w Piotrkowie Trybunalskim. Ponadto Habilitantka wielokrotnie uczestniczyła w pracach Komitetów Naukowych prestiżowych konferencji międzynarodowych organizowanych przez Óbuda University w Budapeszcie, pełniąc tę funkcję w pięciu edycjach International Conference on Central European Critical Infrastructure Protection (2019–2024).

Aktywność organizacyjna Habilitantki obejmuje również uczestnictwo w komitetach naukowych krajowych konferencji naukowych, w tym wydarzeń organizowanych przez Akademię Sztuki Wojennej w Warszawie (kolejne edycje konferencji poświęconych „Organizacji Systemu Rozpoznania Zagrożeń Państwa”) oraz

konferencji międzynarodowej „Współczesne wojny i bezpieczeństwo granic”, realizowanej w Warszawie i Brukseli.

Również aktywność Habilitantki w obszarze działalności redakcyjnej, recenzenckiej oraz eksperckiej zasługuje na pozytywną ocenę. Członkostwo w redakcjach czasopism naukowych „On-line Journal Modelling the New Europe” oraz „Wiedza Obronna” potwierdza jej ugruntowaną pozycję w środowisku naukowym oraz kompetencje w zakresie oceny i upowszechniania dorobku badawczego. Na uwagę zasługuje również jej udział w pracach komisji oceniających i decyzyjnych na poziomie uczelnianym oraz aktywna współpraca z otoczeniem społecznym i gospodarczym, w szczególności poprzez opracowywanie analiz i raportów eksperckich.

2.6. Konkluzja

Dokonując oceny Habilitantki wynikającej z przepisów o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1 i pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) dotyczącej posiadania stopnia doktora oraz oceny istotnej aktywności naukowej albo artystycznej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej, stwierdzam, że:

- Habilitantka posiada dwa stopnie doktora w dziedzinie nauk społecznych, jeden w dyscyplinie nauki o polityce, drugi w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie, potwierdzone stosownymi dokumentami;
- dorobek naukowy Habilitantki cechuje się adekwatnym wykorzystaniem aparatu pojęciowego nauk o bezpieczeństwie oraz zdolnością diagnozowania zagrożeń i analizy mechanizmów reagowania państw i organizacji międzynarodowych. Przedstawione publikacje potwierdzają jej pozycję jako badacza, zdolnego do formułowania własnych wniosków teoretycznych i prognostycznych oraz świadczą o wysokiej aktywności badawczej i rozpoznawalności Habilitantki w środowisku naukowym. Publikacje często mają charakter problemowy i diagnostyczny, a w wielu przypadkach dotyczą zagadnień nowych lub słabo rozpoznanych (dezinformacja, wojna informacyjna, cyberprzestrzeń, regionalne inicjatywy bezpieczeństwa);
- odbyte staże naukowe: krajowe i zagraniczne, w istotny sposób przyczyniły się do rozwoju kompetencji badawczych, dydaktycznych i organizacyjnych Habilitantki, a także do umiędzynarodowienia jej działalności naukowej, co odpowiada standardom stawianym w postępowaniu habilitacyjnym;

– przedstawione osiągnięcia dydaktyczne świadczą o dużym doświadczeniu, wysokim poziomie kompetencji merytorycznych oraz znaczącym zaangażowaniu Habilitantki w proces kształcenia studentów w obszarze nauk o bezpieczeństwie. Całokształt opisanej działalności badawczej, redakcyjnej, recenzenckiej, eksperckiej i organizacyjnej należy ocenić wysoko, co w pełni odpowiada wymaganiom stawianym kandydatom w postępowaniu habilitacyjnym.

3. OCENA OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2a) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478).

Dr Agnieszka Rogozińska zgodnie z wymogami i terminologią ustawy, jako swoje główne osiągnięcie naukowe po uzyskaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej nauki o bezpieczeństwie, wskazuje monografię zatytułowaną: „Problemy bezpieczeństwa państw regionu Europy Środkowo-Wschodniej”, Difin, Warszawa 2025, ss. 326, ISBN: 978-83-8270-411-2. Monografia została opublikowana w renomowanym wydawnictwie naukowym i poddana procedurze recenzyjnej, co spełnia formalne kryteria uznania jej za osiągnięcie naukowe w rozumieniu obowiązujących przepisów. Recenzentami monografii byli: prof. dr hab. Andrzej Ciupiński, prof. dr hab. Jarosław Wołęjszo.

3.1. Ocena merytoryczna

Przedstawiona monografia jest obszerna, ale w moim przekonaniu stanowi logiczną i spójną całość, choć jak zawsze można dyskutować o ewentualnych uzupełnieniach i modyfikacjach. Przyjęty tytuł monografii uważam za istotny i bardzo aktualny. Monografia składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów, zakończenia, bibliografii i liczy 235 stron (797 przypisów). Wstępnej wiedzy o tematyce monografii dostarcza spis treści, który jest wystarczająco rzeczowy i szczegółowy, harmonizuje z zamierzeniami pracy przedstawionymi we wstępie. Struktura i podział treści kolejnych rozdziałów jest odpowiednia (równomierna). Każdy rozdział kończy konkluzje.

We wstępie, Habilitantka jednoznacznie lokuje tematykę w aktualnym, istotnym kontekście geopolitycznym i środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego. Pierwsza część wstępu zawiera wprowadzenie do monografii: uzasadnia podjęcie tematu, sygnalizuje lukę badawczą, wskazuje znaczenie praktyczne i teoretyczne analiz oraz odnosi tematykę do realiów po 2014 i 2022 roku. Natomiast druga część wstępu zawiera elementy metodologiczne, do których odniosę się w dalszej części recenzji.

W rozdziale pierwszym omówiono teoretyczne uwarunkowania regionu. W konkluzji rozdziału pierwszego (ss. 82-82) Autorka zauważa dwa czynniki, które wpływają na wzrost zainteresowania problematyką regionalizacji bezpieczeństwa: z jednej strony „postępujący proces integracji i likwidacji barier międzynarodowych”, z drugiej „wzrost dążeń separatystycznych ...”. Niemniej za najgroźniejsze zagrożenie dla regionu Europy Środkowo-Wschodniej uważa „zagrożenia płynące z imperialnej polityki Rosji...”

W rozdziale drugim Habilitantka podejmuje istotną i aktualną problematykę zagrożeń militarnych, politycznych oraz informacyjnych dla bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej. Autorka identyfikuje Federację Rosyjską jako kluczowego aktora generującego zagrożenia o charakterze hybrydowym oraz trafnie wskazuje na szerokie spektrum stosowanych przez nią instrumentów oddziaływania, obejmujących zarówno środki kinetyczne, jak i niekinetyczne. Na szczególną uwagę zasługuje holistyczne ujęcie problemu bezpieczeństwa, uwzględniające wpływ działań dezinformacyjnych, cybernetycznych, ekonomicznych oraz paramilitarnych na stabilność systemów demokratycznych i porządek międzynarodowy. W konkluzji dochodzi do przekonania, że „Skuteczność tych zagrożeń (ze strony FR – przypis R.Sz.) będzie zależeć w dużej mierze od przebiegu i wyniku wojny na Ukrainie oraz od odporności państw Europy Środkowo-Wschodniej na zewnętrzne wpływy i manipulacje” (s. 127).

Rozdział trzeci w sposób poprawny i merytorycznie uzasadniony realizuje założony cel, jakim jest przedstawienie reakcji organizacji międzynarodowych na aneksję Krymu oraz ich wpływu na bezpieczeństwo Europy Środkowo-Wschodniej. Habilitantka wykazuje dobrą orientację w strukturze i mechanizmach funkcjonowania kluczowych podmiotów bezpieczeństwa międzynarodowego oraz trafnie identyfikuje zarówno ich działania, jak i ograniczenia. Habilitantka zwraca uwagę że nastąpiła „...zmiana postrzegania zagrożeń. Zamiast skupiać się wyłącznie na zagrożeniach asymetrycznych, takich jak terroryzm czy cyberzagrożenia, Rosja przypomniła światu o tradycyjnych zagrożeniach [...] takich jak wojna konwencjonalna...”. Natomiast organizacje międzynarodowe ONZ, OBWE, UE, NATO „podjęły szereg działań mających na celu wzmocnienie obrony i zapewnienia stabilności w regionie, jednak wyzwaniem pozostaje koordynacja działań międzynarodowych, z uwagi na różne interesy publiczne i strategiczne państw członkowskich” (s.168).

można wskazać implikacje dla bezpieczeństwa regionu Europy Środkowo-Wschodniej wynikające z zagrożeń generowanych przez Federację Rosyjską oraz jakie można podjąć działania, aby minimalizować ryzyka ich wystąpienia w przyszłości? Autorka realizując założenia badawcze, sformułowała pięć problemów szczegółowych (s.10-11). W ocenie recenzenta, tak postawione problemy badawcze dotyczą istotnego i aktualnego zagadnienia badawczego, odnoszą się do konkretnego regionu oraz łączą analizę zagrożeń z wymiarem praktycznym. Niestety słabością metodologiczną tak postawionego problemu głównego oraz problemów szczegółowych (problemy szczegółowe I-IV) jest łączenie w jednym zdaniu dwóch (lub więcej) odrębnych problemów, wymagających osobnych odpowiedzi (pytanie podwójne), np. identyfikacja implikacji dla bezpieczeństwa i działania minimalizujące ryzyka (problem główny); np. jakie są uwarunkowania kształtujące bezpieczeństwo regionu, w jaki sposób wpływają na stabilność oraz zdolność regionu... (I. Problem szczegółowy, s. 10).

Następnie Habilitantka sformułowała cele badań w wymiarze: teoretycznym i utylitarnym oraz pięć celów szczegółowych (s. 11). Cele badań zostały sformułowane w sposób poprawny i odnoszą się do aktualnej oraz istotnej problematyki bezpieczeństwa regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Autorka wykazuje świadomość złożoności analizowanego zagadnienia oraz podejmuje próbę połączenia wymiaru poznawczego z praktycznym. Cele szczegółowe są zasadniczo logicznie podporządkowane celowi głównemu, choć niektóre z nich mogłyby zostać sformułowane w sposób bardziej precyzyjny np. cel dotyczący identyfikacji i prognozowania zagrożeń łączy dwa różne zadania badawcze (2. Cel szczegółowy, s.11).

Sformułowana hipoteza główna (s. 12) odnosi się do aktualnego problemu badawczego oraz pozostaje tematycznie spójna z przyjętym problemem i celami badań. Habilitantka trafnie identyfikuje wielowymiarowy charakter zagrożeń generowanych przez Federację Rosyjską oraz wskazuje na ich potencjalne konsekwencje dla bezpieczeństwa regionu Europy Środkowo-Wschodniej. Na pozytywną ocenę zasługuje próba kompleksowego ujęcia zagadnienia, obejmującego aspekty militarne, polityczne, informacyjne i geopolityczne. Hipotezy szczegółowe (s. 12-14) w większości pozostają logicznie powiązane z hipotezą główną oraz odzwierciedlają kolejne etapy analizy badawczej. Należy jednak zauważyć, że znaczna część hipotez szczegółowych cechuje się rozbudowaną narracją opisową, a niektóre hipotezy łączą w jednym założeniu kilka odmiennych twierdzeń (np. identyfikację zagrożeń, ocenę skuteczności działań oraz

prognozy przyszłego rozwoju s. 14), co prowadzi do ich niejednorodności metodologicznej.

Ze szczególnym zainteresowaniem zapoznałem się z procesem prowadzonych badań, który w mojej ocenie stanowi klucz do pomiaru interesujących Autorkę zjawisk. W trakcie badań Autorka wykorzystwała metody: abstrahowanie, analiza (w tym krytyczna analiza piśmiennictwa), synteza, prognozowanie, uogólnienie, wnioskowanie oraz sondaż diagnostyczny wykonany techniką wywiadu eksperckiego z zastosowaniem narzędzia badawczego w postaci kwestionariusza wywiadu. Stosowane metody zostały szczegółowo opisane we wstępie ss. 17-20.

Badania prowadzone metodą sondażu diagnostycznego, Habilitantka realizowała techniką wywiadu eksperckiego z 20 respondentami (ekspertami). W doborze respondentów kierowała się kryterium: „doświadczenie i wiedza z zakresu objętego przedmiotem badań” (s. 21). Respondenci biorący udział w badaniu zostali wymienieni na ss. 22-23. Natomiast nie odnalazłem w monografii treści kwestionariusza wywiadu i odpowiedzi respondentów na zadane pytania, zwłaszcza, że Habilitantka na s. 23 przyjmuje zmienne: zależne i niezależne, i podaje że „wskaźniki w niniejszym rozdziale (nie podaje w którym rozdziale) stanowiły odpowiedzi pisemne udzielone przez respondentów na pytania zawarte w kwestionariuszu”. Dlatego też ten trzeci etap badań Autorki staje się dla mnie mniej zrozumiały.

3.3. Konkluzja

Odnosząc ocenę monografii do założeń ustawowych zawierających warunki badania stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2a) ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) w myśl których: Stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która: 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej: a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, należy wskazać że:

- podjęta przez Autorkę problematyka bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej w kontekście zagrożeń generowanych przez Federację Rosyjską należy do aktualnych zagadnień współczesnych nauk o bezpieczeństwie. Autorka trafnie

Rozdział czwarty podejmuje kluczową dla całej pracy problematykę oceny bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej w kontekście zagrożeń generowanych przez Federację Rosyjską. Autorka w sposób spójny i logiczny identyfikuje główne kategorie zagrożeń – militarne, polityczne, informacyjne oraz geopolityczne – ukazując ich wzajemne powiązania i kumulatywny wpływ na stabilność regionu Europy Środkowo-Wschodniej, „...który w obecnej sytuacji geopolitycznej, jawi się jako obszar determinujący bezpieczeństwo całego kontynentu.” (s. 112) .

Rozdział piąty podejmuje próbę prognostycznego ujęcia zmian w mechanizmach zapewnienia bezpieczeństwa państw Europy Środkowo-Wschodniej w obliczu narastających zagrożeń ze strony Federacji Rosyjskiej. Habilitantka słusznie uwzględnia zmieniający się układ geopolityczny oraz potrzebę adaptacji istniejących struktur bezpieczeństwa zbiorowego, akcentując potrzebę wzmocnienia takich obszarów jak cyberbezpieczeństwo, odporność informacyjna oraz przygotowanie na działania poniżej progu wojny.

Zakończenie monografii, to syntetyczne podsumowanie przeprowadzonego procesu badawczego oraz prezentacja kluczowych wniosków wynikających z analiz zawartych w poszczególnych rozdziałach. Zwraca uwagę powiązanie wniosków końcowych z hipotezą główną i hipotezami szczegółowymi, których potwierdzenie zostało jednoznacznie zadeklarowane w końcowej części zakończenia (ss. 274-275).

Istotnym aspektem publikacji jest przywołany aparat naukowy, obejmujący bibliografię (również: przypisy). Autorka wykazała w bibliografii 107 wydawnictw zwartych, 28 rozdziałów w monografiach, 127 artykułów naukowych, 18 aktów prawnych, około 500 publikacji netografii, co w ocenie recenzenta wyczerpuje kryteria wiarygodności, adekwatności i zupełności. Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że znaczną część wymienionych w bibliografii (i przywołanych w tekście) pozycji stanowią publikacje zagraniczne dotyczące rozpatrywanej tematyki.

Reasumując, praca została przygotowana bardzo starannie. Należy wskazać, że treści merytoryczne pracy zostały opracowane na bardzo wysokim poziomie, tak pod względem poziomu wiedzy, trafności rozumowania, jak i staranności i przejrzystości.

3.2. Ocena metodologiczna

Za przedmiot badań Habilitantka uznała „...bezpieczeństwo regionu Europy Środkowo-Wschodniej w kontekście zagrożeń kreowanych przez Federację Rosyjską” (s.10). Główny problem badawczy został sformułowany w postaci pytania (pytań): *Jakie*

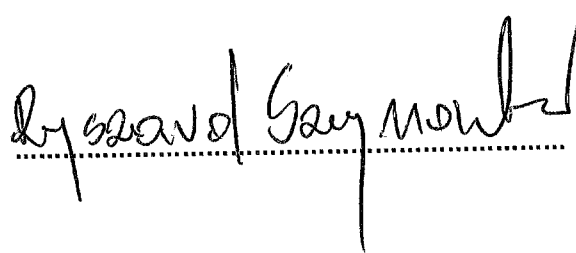
identyfikuje te wydarzenia jako punkt zwrotny dla architektury bezpieczeństwa regionalnego i międzynarodowego;

- monografia posiada klarowną, logiczną i spójną strukturę, odpowiadającą klasycznym standardom monografii naukowej. Poszczególne rozdziały prowadzą czytelnika od ujęć teoretycznych, poprzez analizę zagrożeń i reakcji instytucjonalnych, aż do modeli i rekomendacji strategicznych. Moje uwagi krytyczne dotyczące metodologii badań mają charakter konstruktywny i mogą zostać wykorzystane w dalszych badaniach;
- na wyróżnienie zasługują: klasyfikacja subregionów geostrategicznego ryzyka, projekt modelu odporności strategicznej regionu, systematyzacja mechanizmów bezpieczeństwa zbiorowego, zestaw mierników oceny skuteczności działań antyhybrydowych, tym samym przedstawiona monografia wnosi istotny wkład do rozwoju nauk o bezpieczeństwie, w obszarze: teorii bezpieczeństwa, badań nad zagrożeniami hybrydowymi, konceptualizacji odporności strategicznej państw i regionów.

Monografia dr Agnieszki Rogozińskiej stanowi dojrzałe i oryginalne osiągnięcie naukowe, które w pełni spełnia wymagania stawiane pracom habilitacyjnym w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie. Autorka wykazała się samodzielnością badawczą, zdolnością do syntezy oraz umiejętnością formułowania wniosków o wysokim stopniu użyteczności teoretycznej i praktycznej.

4. KONKLUZJA KOŃCOWA

Stwierdzam, że recenzowane osiągnięcia dr Agnieszki Rogozińskiej spełniają wymagania i przesłanki, o których mowa w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) i wnioskuję do Rady Naukowej Instytutu Nauk o Bezpieczeństwie Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach o dopuszczenie dr Agnieszki Rogozińskiej do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Ryszard Gajmowski